

DECLARACIÓ DE LA HABANA

15 ACCIONS d'ALFIN...

...per un treball col·laboratiu i de generació de xarxes per al creixement de l'alfabetització informacional en el marc del païssos iberoamericans

En els darrers deu anys, dins el marc de diferents esdeveniments i àmbits, s'han presentat a la comunitat internacional diverses *Declaracions* sobre l'alfabetització informacional –ALFIN–, sobre la formació en competències informacionals¹, en relació amb altres alfabetitzacions i competències.

Aquesta DECLARACIÓ vol, reprenent aspectes clau conceptuals, filosòfics i de propostes d'aquestes anteriors *Declaracions* (Praga, 2003; Alexandria, 2005; Toledo, 2006; Lima, 2009; Paramillo, 2010; Múrcia, 2010; Maceió, 2011; Fez, 2011)², subscriure diversos compromisos per posar en marxa accions pràctiques i concretes des de la perspectiva del treball col·laboratiu i la generació de xarxes per al creixement de l'alfabetització informacional en els nostres àmbits al ser un esdeveniment que ha tingut l'oportunitat d'aplegar a diferents professionals, biblioteques, institucions educatives i organitzacions pertanyents a diferents païssos iberoamericans³, i així conèixer la seva visió, lliçons apreses i perspectives en el tema d'ALFIN.

Per tant, proposem i ens comprometem a treballar de diferents formes i en funció de les nostres possibilitats i abasts, per aquestes 15 ACCIONS:

1. Formar en totes les subcompetències i processos informacionals:

Avançar en els nostres programes de formació, per tal de que les diferents activitats i mitjans formatius (cursos, tutorials, tallers, recursos web, etc.) abasteixin i treballin realment en el desenvolupament i adquisició de totes les 5, 6, 7 o més subcompetències i processos d'informació i formació que implica l'alfabetització informacional, segons el model ALFIN al que s'hagin acollit (identificar, localitzar, avaluar, organitzar i crear, i/o utilitzar i comunicar, etc.).

¹ En Español: "Alfabetización Informacional-ALFIN", en portugués de Brasil: "Competência em Informação -COMPINFO", en portugués (Portugal): "Literacia informacional-LITINFO".

² Aquestes *Declaracions* es troben recopilades i poden consultar-se dins la secció *Documentos fundamentals* del blog: <http://alfincolombia.blogspot.com/> (Professor-Investigador: Alejandro Uribe Tirado)

³ <http://alfiniberoamerica.wikispaces.com> - <http://alfiniberoamerica.blogspot.com>. (Professor-Investigador: Alejandro Uribe Tirado)

2. Considerar tant les generalitats com les especificitats:

Treballar per tal de que els diferents programes d'ALFIN i les seves accions formatives considerin tant els aspectes generals, comuns entre els usuaris i públics als que es dirigeixi la formació, com les particularitats, segons les condicions d'edat, gènere, nivell educatiu, disciplines, professions, cultura, llengua, i accés, coneixement i ús de les TIC, per tal de que els mencionats programes i accions respectin els seus ritmes i estils d'aprenentatge i s'ajustin a les seves necessitats d'informació i formació, i al tipus d'organització a la que pertanyen i en la que participen.

3. Propendrir per una formació el més present possible:

Fomentar que l'alfabetització informacional, la formació en competències informacionals, tingui, fins on sigui possible, presència curricular i/o extracurricular, i que la validació d'aquestes competències sigui un requisit, un valor afegit, un avantatge diferencial de gran importància, en les institucions d'educació preescolar, primària, secundària i universitària.

4. Intentar que la formació en aquestes competències sigui per tothom:

Oferir, promoure i donar suport col·laborativament a diferents opcions, per tal de que la formació en ALFIN no s'imparteixi només en l'àmbit educatiu (*curricular o extracurricular, obligatori o electiu*), sinó també en l'educació no formal i contínua (*actualització, professionalització, formació ciutadana, etc.*), i així estigui present en organitzacions socials, governamentals i empresarials, considerant la importància de les competències informacionals per a la interacció en la societat actual i els processos de capital social, gestió del talent humà, gestió de la qualitat, gestió del coneixement, emprenedoria, innovació, etc.

5. Treballar per al seu reconeixement com una formació transversal i fonamental en tots els àmbits:

Propendrir, a través de diferents accions comunicatives, de socialització i negociació, per tal de que l'ALFIN, des dels plans i projectes (estratègics, d'acció, curriculars, etc.) de les institucions públiques, educatives, socials, culturals i econòmiques, sigui considerada una temàtica estratègica i fonamental, i que això permeti el desenvolupament d'accions formatives

amb el suport institucional i organitzatiu que aquests programes requereixen (capital humà, recursos econòmics, tecnològics, locatius i documentals, etc.).

6. Generar espais per a l'intercanvi continu dels aprenentatges adquirits en el desenvolupament dels programes de formació en els diferents contextos:

Coordinar la realització periòdica d'esdeveniments acadèmics-professionals en els diferents països, que cerquin la participació de coordinadors, formadors i líders d'ALFIN locals, nacionals i internacionals (iberoamericans i d'altres àmbits) amb l'objectiu de fundar un espai continu d'intercanvi d'experiències, lliçons apreses i generació de contactes per treballar de forma comuna entre professionals, biblioteques, institucions educatives i diferents organitzacions en cada país o entre diferents països.

7. Donar suport i recolzar-nos mútuament en el creixement i desenvolupament dels programes formatius:

Reconèixer els avenços aconseguits en el desenvolupament de l'ALFIN en les pròpies biblioteques, institucions educatives o organitzacions, i per tant, donar suport, si es té la possibilitat, a aquelles altres institucions de l'àmbit local i nacional, i fins i tot internacional (especialment d'Iberoamèrica) que vulguin avançar en ALFIN però amb processos encara molt incipients en el tema. L'orientació i la formació, les lliçons apreses i el compartir recursos i objectes d'aprenentatge són accions fonamentals per tal de que puguin avançar més ràpidament en el desenvolupament i implementació dels seus propis programes d'ALFIN. Al mateix temps, aquestes accions constitueixen, per a les institucions més avançades, una possibilitat de continuar creixent des d'una perspectiva de millora contínua, gràcies a la col·laboració i generació de xarxes.

8. Facilitar i mantenir l'intercanvi i suport mitjançant l'ús de diferents recursos web:

Promoure la sostenibilitat i la creació de nous recursos web 1.0, 2.0 o 3.0 sobre ALFIN (*portals, blogs, wikis, llistes de discussió, comunitats virtuals, eines de web semàntica, etc.*) en cada país o en diferents biblioteques, institucions educatives o organitzacions que fomentin l'ALFIN en els seus àmbits; i recolzar i integrar els mencionats recursos, que gestionen diferents professionals o organitzacions en Iberoamèrica, per tal de conèixer en profunditat el

desenvolupament en cada àmbit i de la regió en general, i d'aquesta forma, donar cabuda a major possibilitats de treball col·laboratiu.

9. Possibilitar espais i estones de formació i actualització col·laborativa i interdisciplinària:

Generar espais de formació presencial, a distància, mixta o virtual, entre els professionals de la informació, educadors, informàtics, comunicadors, o altres professionals vinculats amb programes de formació en aquestes competències, amb l'objectiu de perfeccionar la qualificació necessària per a ser millors formadors d'ALFIN, considerant les necessitats permanents de formació en aspectes biblioteconòmics, documentals, informacionals, pedagògics, didàctics, tecnològics, informàtics, gerencials i administratius.

10. Posicionar la importància de la formació en aquestes competències, en diferents estaments locals, nacionals i regionals, basats en el reconeixement que ha rebut d'organitzacions de prestigi mundial:

Promoure, entre els estaments governamentals, educatius i biblioteconòmics, el reconeixement de l'ALFIN i de la formació en competències informacionals, com un aspecte fonamental en l'educació actual, considerant el reconeixement i recolzament que ha rebut d'organismes internacionals i multilaterals com UNESCO, IFLA, OCDE, entre d'altres.

11. Buscar que la formació en aquestes competències respongui a necessitats d'informació concretes, segons les necessitats socials de cada àmbit:

Possibilitar espais de formació, des de programes d'ALFIN, en biblioteques, institucions educatives o altres tipus d'organitzacions que formen en aquestes competències, per aspectes concrets del dia a dia dels ciutadans, la millora de la seva qualitat de vida o l'exercici del seu dret a la informació, com són: *competències informacionals i recerca de feina, emprenedoria, govern en línia, equitat de gènere, comunicació i socialització de les persones a través de mitjans digitals, suport rural, etc.*

12. Generar temàtiques de recerca pertinents i que fomentin el treball col·laboratiu, interdisciplinari i transdisciplinari:

Establir temàtiques de recerca aplicada que recolzin el creixement, desenvolupament i avaluació de l'ALFIN en diferents àmbits, i que considerin els diversos nivells i formes educatives en les que s'estigui posant en pràctica aquesta formació, per tal de que s'afavoreixi el treball conjunt entre professors, capacitadors, catedràtics, investigadors, bibliotecaris, documentalistes i la resta de perfils i persones que puguin sonar suport a aquest procés.

13. Realitzar i generar treballs conjunts per aconseguir diagnòstics actualitzats sobre el desenvolupament d'aquesta formació en cada àmbit:

Fomentar i facilitar l'accés a les entrades documentals, de continguts i metodològiques que possibiliten la realització de diagnòstics i estats de la qüestió en el desenvolupament de l'ALFIN en contextos institucionals, locals, nacionals i/o internacionals (especialment iberoamericans) sobre aquesta temàtica; i que permetin identificar i avaluar nivells de desenvolupament i línies d'acció per avançar en el tema, i formes d'aprenentatge i adaptació de les experiències d'altres àmbits i formes de treball conjunt.

14. Facilitar la formació i actualització dels professionals de la informació, actuals i futurs, en l'adquisició de les competències necessàries per actuar com a adequats líders formatius:

Procurar l'establiment i desenvolupament d'assignatures des del pregrau o postgrau de les universitats, i de cursos d'actualització des de les associacions professionals o programes d'extensió universitària, que recolzin la formació inicial, especialitzada i permanent en aquesta temàtica de futurs o actuals bibliotecaris, documentalistes, informàtics, educadors, comunicadors i resta de professionals amb un rol important en la promoció de la formació en competències informacionals en els diferents nivells educatius i en la societat en general, considerant tant els aspectes biblioteconòmics i informacionals com els pedagògics, didàctics, tecnològics, informàtics, administratius i gerencials necessaris per adquirir la competència necessària com a coordinador i/o formador en programes d'ALFIN.

15. Considerar la multialfabetització, fomentant el treball conjunt i integrat de diferents instàncies

Establir vincles i relacions de col·laboració entre organitzacions, àrees, dependències i resta d'instàncies, en diferents àmbits, nivells educatius i abasts, que treballin per a la formació en les competències relacionades directa o indirectament amb la informació i la seva gestió eficaç, ètica i crítica, per cercar així espais i mitjans de formació que propendeixin per la integració de les diferents competències i alfabetitzacions necessàries (multialfabetisme) per interactuar adequadament en l'actual societat de la informació (alfabetització lectoescrita + funcional + informàtica + visual + mediàtica + acadèmica i/o informacional)

Per tal de que aquesta visió sobre l'alfabetització informacional i els compromisos i propostes que es plantegen de forma general en aquestes 15 ACCIONS es puguin portar a la pràctica, els assistents al Seminari "Lecciones aprendidas en programas de ALFIN en Iberoamérica" es comprometen a buscar la seva aplicació a curt, mig i llarg termini, i des del seu àmbit més pròxim en interacció amb els àmbits locals, nacionals i internacionals (Iberoamèrica i altres contextos mundials), amb accions específiques que s'aniran divulgant periòdicament per diversos mitjans en espais locals, nacionals, regionals i internacionals.

La Habana, 19 d'abril de 2012

Participants Seminari ALFIN / Iberoamèrica⁴

⁴ Traducció de l'espanyol al català per: Marcos Antonio Catalán Vega i Magda Costa. 24/05/2012